

INTERVIEW

APARTE CENTRA GEZINNEN ZONDER PAPIEREN NIET NODIG

Er is een volwaardig alternatief voor de opsluiting van kinderen en gezinnen zonder papieren, zegt de Australiër Grant Mitchell. 'Aparte detentiecentra voor gezinnen zijn niet nodig. Er is een goedkoper en vooral veel beter alternatief.'

Geef illegaal gezin een coach

VAN ONZE REDACTRICE

VEERLE BEEL

BRUSSEL | Vorig jaar werden 188 families zonder papieren opgesloten in Belgische gesloten centra. Onder hen bevonden zich 398 kinderen. Al jaren wordt tegen de opsluiting van kinderen zonder papieren geprotesteerd: ze kunnen in een gesloten centrum niet naar school, ze wonen er niet alleen met hun ouders samen maar ook met andere volwassenen, er is te weinig speelruimte en velen krijgen psychische en/of medische klachten. Vorig jaar bereikte het protest zijn hoogtepunt toen de 12-jarige Angelica werd opgesloten in 127bis, en daarna samen met haar moeder ook werd uitgewezen.

De Australiër Grant Mitchell (36), sociaal antropoloog, hield onderweg naar een VN-conferentie in Genève even halt in België om er met ngo's en ook met de federale minister van Migratie en Asielbeleid, Annemie Turtelboom (OpenVLD), te spreken over een mogelijk alternatief, dat in zijn land met succes wordt toegepast. Ook in Australië schudden individuele gevallen de publieke opinie wakker. 'Toen bij ons bekend raakte dat een jongen van twaalf jaar in een detentiecentrum herhaaldelijk verkracht was, keerde het tij. In 2001 schaarde 70 procent van de bevolking zich nog achter de opsluiting van kinderen, in 2005 was dat maar de helft meer.'

'Een volgende schandaal brak los toen bleek dat een kind in een detentiecentrum blind was geworden bij gebrek aan medische zorgen. Dat was het eerste gezin dat vrijkwam: mijn organisatie bood aan om voor hen te zorgen, en de overheid stemde daarmee in.' Sindsdien hebben ruim 600 gezinnen zonder papieren de vrijheid gekregen, in ruil voor begeleiding door een coach die hen door het hele praktische en vooral ook psychologische proces heen helpt. Slechts twee procent heeft van die vrijheid gebruik gemaakt om onder te duiken. Meer dan de helft is vrijwillig - 'En met opgeheven hoofd', beklemtoont Grant - naar zijn land van oorsprong teruggekeerd.

'Ik hoor dat mensen die in België het land uit moeten, een brief krijgen dat ze daartoe vijf dagen de tijd krijgen. En dat vanaf dat moment ook het recht op ondersteuning vervalt. Maar dat is juist een cruciale periode waarin wij in Australië de mensen heel hard ondersteunen', zegt de Australiër. Het model komt eigenlijk uit Zweden, waar het ook al vele jaren met succes wordt toegepast. Grant zegt: 'Ik snap niet dat niet meer landen het op deze manier doen. De Amerikaanse staat Texas dacht recent nog aan het bouwen van aparte detentiecentra voor gezinnen. Hoe mooi de gebouwen ook, het blijft altijd een gevangenis, die tot isolement en psychische problemen leidt. Bovendien is het veel duurder

Grant Mitchell: 'Vluchtelingen die vrijwillig teruggaan, kunnen dat met opgeheven hoofd doen.' © Herman Ricour

Lichte daling asielaanvragen

BRUSSEL | Het aantal asielaanvragen in België daalde licht afgelopen jaar.

Dat blijkt uit het jaarrapport van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS).

In 2007 werden 11.115 asielaanvragen geregistreerd, een kleine daling in vergelijking met de 11.587 een jaar eerder. De asielaanvragen werden vooral ingediend door mensen afkomstig uit Rusland, Servië-Montenegro,

Irak, de Democratische Republiek Congo en Afghanistan.

Het CGVS erkende 1.839 personen als vluchteling. Die hadden vooral Rusland (Tsjetsjenië), Rwanda, Irak, Servië (Kosovo) en Congo als land van herkomst. In 2006 lag het aantal erkenningen iets hoger (1.914).

Naast de asielaanvragers die effectief het vluchtelingenstatuut kregen, genoten 207 personen het afgelopen jaar subsidiaire bescherming. Dat statuut werd

met de nieuwe asielwetgeving van 15 september 2006 ingevoerd om bescherming te bieden aan mensen die niet individueel vervolgd worden maar wel afkomstig zijn uit conflictgebieden.

Dat betekent dat ze in België worden toegelaten voor een verblijf van beperkte duur.

De meeste mensen die subsidiaire bescherming genoten kwamen uit Irak, Somalië en Afghanistan. (mkz)

dan wat wij doen.'

Maar, waarschuwt hij ook, als je dit systeem als land wilt invoeren, doe het dan grondig en wel-doordacht. 'Het kan ook makkelijk foutlopen. Denk niet dat je er komt met een simpele maatregel, zoals een meldingsplicht. Als je alleen maar focust op het einddoel, kun je de bal mis slaan. Het gaat erom dat deze mensen langdurig en intens begeleid worden, waarbij ze het gevoel krijgen dat er echt naar hun verhaal geluisterd is. Als je hen met waardigheid behandelt, zijn ze ook in staat om een negatieve beslissing te aanvaarden en hun eigen, vrijwillige keuze tot terugkeer te maken.'

Zijn er dan geen gezinnen die ondanks al die ondersteuning blijven weigeren? 'Natuurlijk wel', zegt Grant. 'Er zijn er die na hun afwijzing toch een nieuwe procedure opstarten. Er is een minderheid die tegen hun zin door de overheid wordt uitgewezen. We hebben ook gezinnen gehad die heel moeilijk deden, maar uiteindelijk, door ons werk met hen, toch vrijwillig vertrokken. Omdat we elk vertrek individueel afspreken. Er is geen tijdslimiet van zoveel dagen. Moeten de kinderen nog zes weken naar school voor de vakantie? Dat kan, het systeem is humaan en flexibel. Maar we blijven natuurlijk wel realistisch: het vertrek wordt niet jarenlang uitgesteld. De meerderheid die vrijwillig vertrokken is, ziet in dat een illegaal bestaan in Australië voor hun kinderen ook geen rooskleurige toekomst inhoudt.'

Elke terugkeer wordt individueel uitgewerkt en afgesproken, zonder tijdslimiet

Grant zegt dat het succes voor een groot deel te wijten is aan de samenwerking tussen de overheid en de niet-gouvernementele organisaties. 'Deze organisaties staan veel dicht bij de mensen en kunnen dus veel beter luisteren. Ze kennen ook beter de context waarin de vluchtelingen en/of illegalen leven. Elke vluchteling heeft zijn complexe verhaal, dat niet altijd met honger of vervolging te maken heeft.'

'Ik denk aan een vluchteling uit Sri Lanka, die bij haar eerste verhoor door een mannelijke ambtenaar werd ondervraagd, en dus niet vertelde dat ze verkracht en gemarteld was. Een paar maanden later bracht ze een kind ter wereld, dat overleed. Ze verzette zich hevig tegen haar terugkeer. Toen een coach eindelijk haar vertrouwen won, vertelde ze dat ze het land niet kon verlaten omdat haar kind in Australië begraven was. Er is toen voor gezorgd dat ze de overblijfselen kon meenemen. Daar gaat natuurlijk wat tijd overheen, om zo iets te regelen. Je doet dat niet in vijf dagen.'